

SESSION ORDINAIRE 2020-2021

10 MARS 2021

**PARLEMENT DE LA RÉGION
DE BRUXELLES-CAPITALE**

PROPOSITION DE RÉSOLUTION

**concernant le renforcement des services de
lutte contre la maltraitance animale**

RAPPORT

fait au nom de la commission
de l'Environnement et de l'Énergie

par M. Martin CASIER (F)

Ont participé aux travaux de la commission :

Membres effectifs : Mme Leila Agic, M. Martin Casier, Mme Véronique Jamouille, Mme Ingrid Parmentier, M. Tristan Roberti, Mmes Aurélie Czekalski, Viviane Teitelbaum, M. Jonathan de Patoul, Mme Marie Nagy, Mme Caroline De Bock, M. Youssef Handichi, Mme Gladys Kazadi, Mme Lotte Stoops, Mme Cieltje Van Achter.

Membres suppléants : MM. Gaëtan Van Goidsenhoven, Sadik Köksal, Fouad Ahidar.

Autres membres : Mmes Victoria Austraet, Bianca Debaets et Véronique Lefrancq.

Voir :

Document du Parlement :

A-229/1 – 2020/2021 : Proposition de résolution.

GEWONE ZITTING 2020-2021

10 MAART 2021

**BRUSSELS
HOOFDSTEDELIJK PARLEMENT**

VOORSTEL VAN RESOLUTIE

**betreffende de versterking van de diensten
tegen dieren mishandeling**

VERSLAG

uitgebracht namens de commissie
voor het Leefmilieu en de Energie.

door de heer Martin CASIER (F)

Aan de werkzaamheden van de commissie hebben deelgenomen :

Vaste leden : mevr. Leila Agic, de heer Martin Casier, mevr. Véronique Jamouille, mevr. Ingrid Parmentier, de heer Tristan Roberti, mevr. Aurélie Czekalski, mevr. Viviane Teitelbaum, de heer Jonathan de Patoul, mevr. Marie Nagy, mevr. Caroline De Bock, de heer Youssef Handichi, mevr. Gladys Kazadi, mevr. Lotte Stoops, mevr. Cieltje Van Achter.

Plaatsvervangers : de heren Gaëtan Van Goidsenhoven, Sadik Köksal, Fouad Ahidar.

Andere leden : mevr. Victoria Austraet, mevr. Bianca Debaets en mevr. Véronique Lefrancq.

Zie :

Stuk van het Parlement :

A-229/1 – 2020/2021 : Voorstel van resolutie.

I. Exposé introductif de Mme Victoria Austraet et de M. Gaëtan Van Goidsenhoven, coauteurs de la proposition de résolution

Mme Victoria Austraet estime qu'il y a un point qui fait consensus dans la politique bruxelloise du Bien-Être animal, c'est le manque de moyen de Bruxelles Environnement pour lutter contre les faits de maltraitance et de négligence. On se souviendra que M. Van Goidsenhoven avait déposé en ce sens une proposition de résolution « visant à créer une banque de données sur les propriétaires maltraitants vis-à-vis de leurs animaux de compagnie et visant à créer une police spécialement dédiée au bien-être animal en Région bruxelloise » (doc. A-71/1 – 19/20), qui fut rejetée en séance plénière du 19 juin 2020, sous le motif qu'une police des animaux serait un instrument inadéquat et qu'il serait plus judicieux d'évaluer le travail de la cellule Bien-Être animal de Bruxelles Environnement.

La nécessité du renforcement de cette cellule est difficilement contestable. Le gouvernement lui-même reconnaît qu'elle est en sous-effectif. Cette cellule, qui représente seulement 1% du personnel de Bruxelles Environnement, ne comptait que trois inspecteurs l'année dernière. La légère hausse des moyens inscrite au budget pour 2021 ne permettra d'engager qu'une personne supplémentaire. Cette situation est très loin de correspondre aux attentes des citoyens.

Cette cellule ne contrôle pas uniquement l'état des animaux chez les particuliers en cas de plainte, mais veille aussi au respect de la législation dans les animaleries, les élevages, les refuges, les laboratoires, les cirques et l'abattoir régional. Elle a aussi un rôle de conseil juridique et de délivrance d'agrèments.

Il s'agit dès lors d'octroyer enfin des ressources substantiellement accrues au département du Bien-Être animal. Parallèlement, les gardiens de la paix et les agents de police devraient être formés à cette thématique. Il faudrait encourager le recours aux sanctions administratives communales en cette matière. Enfin, il convient de simplifier la procédure de dépôt de plainte auprès de Bruxelles Environnement, qui est particulièrement fastidieuse. Mme Austraet est d'avis qu'il faut empêcher la personne visée par une plainte de pouvoir consulter les témoignages fournis contre elle. Le formulaire wallon de plaintes, qui permet de communiquer ses coordonnées à titre confidentiel, peut servir de modèle. Ces demandes répondent à des préoccupations partagées par la plupart des parlementaires et appellent des actions pragmatiques.

M. Gaëtan Van Goidsenhoven a décidé de cosigner cette proposition, car elle s'inscrit dans la lignée de la proposition de résolution n°A-71/1, évoquée par Mme Austraet. Dans la très grande majorité des cas, la violence à l'égard des animaux demeure impunie, principalement à cause du manque de moyens et de personnes affectés à cette tâche. La proposition demande dès lors de revoir le financement de Bruxelles Environnement, afin de recruter des agents au sein de la cellule du Bien-Être animal.

I. Inleidende uiteenzetting van mevrouw Victoria Austraet en de heer Gaëtan Van Goidsenhoven, mede-indieners van het voorstel van resolutie

Mevrouw Victoria Austraet is van mening dat er één punt is waarover in het Brussels dierenwelzijnsbeleid consensus bestaat, en dat is het gebrek aan middelen bij Leefmilieu Brussel om misbruik en verwaarlozing te bestrijden. Er dient eraan te worden herinnerd dat de heer Van Goidsenhoven een voorstel van resolutie had ingediend « tot oprichting van een databank over eigenaars die hun huisdieren mishandelen en van een bijzondere politie voor dierenwelzijn in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest » (stuk A-71/1 - 19/20), die in de plenaire vergadering van 19 juni 2020 werd verworpen, omdat een dierenpolitie een ontoereikend instrument zou zijn en het beter zou zijn de werkzaamheden van de cel dierenwelzijn van Leefmilieu Brussel te evalueren.

De noodzaak om deze cel te versterken is nauwelijks aan te vechten. De regering zelf erkent dat ze onderbemand is. Deze cel, die slechts 1% van het personeel van Leefmilieu Brussel vertegenwoordigt, telde vorig jaar slechts drie inspecteurs. De lichte stijging van de middelen op de begroting voor 2021 zal slechts de aanwerving van één extra personeelslid mogelijk maken. Deze situatie beantwoordt absoluut niet aan de verwachtingen van de burgers.

Deze cel controleert niet alleen de toestand van dieren in particuliere woningen in geval van een klacht, maar ziet ook toe op de naleving van de wetgeving in dierenwinkels, de fokkerijen, de asielen, de laboratoria, de circussen en het gewestelijk slachthuis. Zij verstrekt ook juridisch advies en verleent goedkeuringen.

Het departement Dierenwelzijn moet daarom eindelijk aanzienlijk meer middelen krijgen. Tegelijkertijd moeten de vredeshandhavers en politieagenten op dit gebied worden opgeleid. Het beroep op gemeentelijke administratieve sancties op dit gebied moet worden aangemoedigd. Tot slot moet de bijzonder omslachtige procedure voor het indienen van klachten bij Leefmilieu Brussel worden vereenvoudigd. Mevrouw Austraet is van mening dat degene tegen wie een klacht wordt ingediend, geen inzage mag krijgen in de belastende getuigenissenverklaringen. Het Waalse klachtenformulier, dat vertrouwelijke contactinformatie mogelijk maakt, kan als model dienen. Deze verzoeken komen tegemoet aan de bezorgdheid van de meeste parlementsleden en vragen om pragmatische maatregelen.

De heer Gaëtan Van Goidsenhoven heeft beslist dit voorstel mede te ondertekenen, aangezien het aansluit bij het door mevrouw Austraet genoemde voorstel van resolutie nr. A-71/1. In de overgrote meerderheid van de gevallen blijft geweld tegen dieren onbestraft, voornamelijk door een gebrek aan middelen en mensen die voor deze taak worden ingezet. Daarom wordt voorgesteld de financiering van Leefmilieu Brussel te herzien met het oog op de aanwerving van personeel voor de cel Dierenwelzijn.

Le formulaire disponible sur le site web de Bruxelles Environnement en vue de déposer une plainte pour maltraitance animale connaît un succès croissant, ce qui démontre la sensibilité accrue des citoyens pour ces souffrances, mais la procédure reste complexe. Il faudrait notamment pouvoir déposer une plainte même si l'on ne connaît pas les coordonnées complètes du propriétaire de l'animal. Enfin, il importe de travailler à la formation des gardiens de la paix et des agents de police et de recourir bien davantage aux sanctions administratives communales, puisque le parquet ne réagit généralement pas aux plaintes déposées. Le législateur bruxellois a adopté trop de textes sans parvenir à contrer la maltraitance et, surtout, les nombreux cas de récidive.

II. Discussion générale

Mme Cieltje Van Achter adhère entièrement à la proposition. Si l'on veut mener une politique sérieuse du Bien-Être animal, il faut se doter des moyens nécessaires et veiller à ce que les procédures de plainte soient les plus simples possibles. La cellule du Bien-Être animal compte très peu d'agents et doit aussi composer avec une législation essentiellement symbolique, qui ne contribue pas à soulager la souffrance animale.

Mme Leila Agic reconnaît que les thèmes figurant dans la proposition ont souvent été mis en avant. Il faut néanmoins rappeler que le ministre Bernard Clerfayt a procédé à une hausse du budget dédié au Bien-Être animal, afin d'accroître les inspections. Par ailleurs, la procédure de dépôt de plainte doit préserver certaines balises, pour éviter les cas de diffamation. Quant à la formation des agents de police, il s'agit déjà de l'une des missions de la cellule du Bien-Être animal. La formation des gardiens de la paix est prévue dans la dernière déclaration du gouvernement. Pour ces raisons, Mme Agic votera contre la proposition.

Mme Lotte Stoops se dit très sensible au bien-être animal, tout comme l'est le gouvernement, ainsi que l'atteste la hausse récente du budget à Bruxelles Environnement en cette matière. Il existe une vidéo explicative de la procédure de dépôt de plainte sur le site web de l'Institut. Il n'est d'ailleurs pas nécessaire de connaître les coordonnées complètes du propriétaire de l'animal pour pouvoir introduire une plainte. Les contacts entre la cellule du Bien-Être animal et la police sont fréquents. Il n'en demeure pas moins que ce sujet doit rester une priorité pour notre Région.

Mme Caroline De Bock soutient les demandes d'augmentation des moyens de Bruxelles Environnement et de simplification des procédures de plainte. En revanche, elle réfute l'appel à recourir aux sanctions administratives communales, qui ont le défaut de s'appliquer uniformément à tous. L'oratrice veut que les sanctions pénales soient privilégiées, mais cela suppose bien entendu un meilleur financement de la Justice. Elle s'abstiendra donc.

Het op de website van Leefmilieu Brussel beschikbare formulier om een klacht in te dienen over dieren mishandeling wordt steeds populairder, waaruit blijkt dat burgers steeds gevoeliger zijn voor dergelijk lijden, maar de procedure blijft ingewikkeld. Met name moet het mogelijk zijn een klacht in te dienen zelfs indien de volledige gegevens van de eigenaar van het dier niet bekend zijn. Tenslotte is het van belang te werken aan de opleiding van vredeshandhavers en politieagenten en veel meer gebruik te maken van gemeentelijke administratieve sancties, aangezien het parket meestal niet reageert op klachten. De Brusselse wetgever heeft te veel teksten aangenomen zonder erin te slagen de mishandeling en vooral de talrijke gevallen van recidive tegen te gaan.

II. Algemene bespreking

Mevrouw Cieltje Van Achter stemt volledig in met het voorstel. Om een serieus dierenwelzijnsbeleid te kunnen voeren, moeten de nodige middelen ter beschikking worden gesteld en moeten de klachtenprocedures zo eenvoudig mogelijk zijn. De cel Dierenwelzijn heeft zeer weinig ambtenaren en moet zich bovendien behelpen met een grotendeels symbolische wetgeving die niet bijdraagt tot een verlichting van het dierenleed.

Mevrouw Leila Agic erkent dat de problemen in het voorstel vaak onder de aandacht zijn gebracht. Er zij echter aan herinnerd dat minister Bernard Clerfayt de begroting voor het dierenwelzijn heeft verhoogd om meer inspecties te kunnen uitvoeren. Voorts moet de procedure voor het indienen van een klacht aan bepaalde bakens voldoen, om gevallen van laster te voorkomen. Wat de opleiding van de politieagenten betreft, dit is reeds een van de opdrachten van de cel Dierenwelzijn. De opleiding van vredeshandhavers is voorzien in de laatste regeringsverklaring. Om deze redenen zal mevrouw Agic tegen het voorstel stemmen.

Mevrouw Lotte Stoops zegt dat zij zeer begaan is met het dierenwelzijn, net als de regering, zoals blijkt uit de recente verhoging van de begroting aan Leefmilieu Brussel op dit gebied. Op de website van het Instituut staat een video met uitleg over de klachtenprocedure. Het is bovendien niet nodig de volledige gegevens van de eigenaar van het dier te kennen om een klacht in te dienen. Er zijn frequente contacten tussen de cel Dierenwelzijn en de politie. Niettemin moet dit onderwerp voor ons Gewest een prioriteit blijven.

Mevrouw Caroline De Bock steunt de verzoeken om een verhoging van de middelen van Leefmilieu Brussel en een vereenvoudiging van de klachtenprocedures. Ze is echter geen voorstander van de oproep om gebruik te maken van gemeentelijke administratieve sancties, die het nadeel hebben uniform op iedereen te worden toegepast. De spreekster wil dat de strafrechtelijke sancties worden toegepast, maar dat vereist immers een betere financiering van justitie. Ze zal zich dus onthouden.

Mme Ingrid Parmentier affirme que les demandes présentées ici sont en soi légitimes, mais qu'il est superflu d'avoir déposé une proposition de résolution pour ce faire, étant donné que le gouvernement est pleinement conscients des efforts à réaliser et qu'il a déjà pris plusieurs engagements à cet égard. Il s'agira d'observer les effets de la hausse du budget en faveur de la cellule du Bien-Être animal avant d'envisager une nouvelle hausse, vu les contraintes inhérentes au budget régional. Quant à la procédure de plainte, il faut admettre qu'on pourrait installer une ligne téléphonique pour joindre ces agents et ne pas se contenter du formulaire en ligne. Devoir recourir à un site web peut être un frein pour une partie de la population. Comme cela a déjà été souligné, la cellule procède à de fréquentes séances d'information des policiers aux enjeux du Bien-Être animal. Il faut rappeler également que la commission a prévu d'auditionner les agents de cette cellule, ce qui permettra de cibler plus précisément les améliorations à apporter dans ce domaine.

M. Jonathan de Patoul s'opposera également à la proposition, car le ministre Clerfayt s'emploie déjà à mettre en œuvre toutes les demandes exprimées dans ce texte.

Mme Bianca Debaets rappelle que, lors de la dernière législature, les amendes portant sur les infractions en matière de Bien-Être animal ont été revues à la hausse et que les formations destinées aux agents de police ont débuté. Il reste cependant à effectuer un grand travail d'information de la population, entre autres quant aux possibilités de dépôt de plainte. On ne peut pas dire que le gouvernement actuel fasse grand cas de cette matière ; des initiatives complémentaires seraient les bienvenues.

Mme Victoria Austraet déclare que la sensibilité des animaux est désormais reconnue dans la loi, mais il faut que cette reconnaissance ne reste pas purement théorique. Le nombre insuffisant d'inspecteurs en Région bruxelloise est unanimement reconnu. Près de deux ans après le début de cette législature, aucun progrès notable n'a été accompli.

La hausse des moyens budgétaires reste largement insuffisante, car elle permet seulement l'engagement d'un seul inspecteur supplémentaire. Cent vingt-huit plaintes pour maltraitance animale ont été enregistrées par Bruxelles Environnement en 2020, soit un peu moins que l'année d'avant, alors que le nombre d'animaux en foyer a quant à lui augmenté. Peut-être est-ce dû partiellement au confinement. Il faut permettre à chacun de déposer une plainte de manière simple. Or, cela est sans doute lié au sous-effectif des services, qui craignent de ne pouvoir suivre la cadence si cette procédure devait être simplifiée. Que cela soit intentionnel ou non, la situation n'est en tout cas pas à la hauteur des engagements pris.

L'idée d'une ligne téléphonique pour le dépôt de plainte, formulée par Mme Parmentier, est intéressante. Cela supposerait néanmoins un renforcement drastique des effectifs de la cellule.

Mevrouw Ingrid Parmentier verklaart dat de hier ingediende verzoeken op zich rechtmatig zijn, maar dat het overbodig is een voorstel van resolutie ter zake in te dienen, aangezien de regering zich ten volle bewust is van de te leveren inspanningen en in dit verband reeds verschillende verbintenissen is aangegaan. Gezien de beperkingen die inherent zijn aan de gewestelijke begroting, zullen de gevolgen van de middelenverhoging voor de cel Dierenwelzijn moeten worden afgewacht alvorens een verdere verhoging te overwegen. Wat de klachtenprocedure betreft, moet worden toegegeven dat een telefoonlijn zou kunnen worden opgezet om deze ambtenaren te bereiken en niet alleen het online formulier. Een website moeten gebruiken kan voor een deel van de bevolking een obstakel zijn. Zoals reeds vermeld, houdt de cel regelmatig informatievergaderingen voor de politiemensen over de dierenwelzijnskwesties. Er dient eraan herinnerd te worden dat de Commissie van plan is de ambtenaren van deze cel te horen, waardoor het mogelijk zal zijn de op dit gebied aan te brengen verbeteringen nauwkeuriger te richten.

Ook Jonathan de Patoul zal zich tegen het voorstel verzetten, aangezien minister Clerfayt reeds werkt aan de uitvoering van alle eisen die in deze tekst worden gesteld.

Mevrouw Bianca Debaets verklaart dat tijdens de vorige zittingsperiode de boetes voor overtredingen op het gebied van het dierenwelzijn verhoogd werden en dat de opleidingen bestemd voor de politieagenten van start zijn gegaan. Er moet echter nog veel werk worden verzet om de bevolking te informeren, onder meer over de mogelijkheden om een klacht in te dienen. Er kan niet worden gezegd dat de huidige regering veel werk maakt van deze zaak ; aanvullende initiatieven zouden welkom zijn.

Mevrouw Victoria Austraet verklaart dat de gevoeligheid van de dieren thans in de wet wordt erkend, maar dat deze erkenning niet louter theoretisch mag blijven. Het ontoereikende aantal inspecteurs in het Brusselse Gewest wordt unaniem erkend. Bijna twee jaar na deze zittingsperiode is er geen noemenswaardige vooruitgang geboekt.

De verhoging van de begrotingsmiddelen blijft ruimschoots onvoldoende, aangezien hiermee slechts de aanwerving van één extra inspecteur mogelijk wordt gemaakt. In 2020 registreerde Leefmilieu Brussel honderd achtentwintig klachten over dieren mishandeling, iets minder dan het jaar voordien, terwijl het aantal dieren in asielen toenam. Misschien is dit deels te wijten aan de lockdown. Het moet voor iedereen mogelijk zijn om op een eenvoudige manier een klacht in te dienen. Dit heeft echter waarschijnlijk te maken met het personeelsgebrek in de diensten, die vrezden het tempo niet te kunnen bijhouden indien deze procedure wordt vereenvoudigd. Of dit nu opzettelijk is of niet, de situatie is niet in overeenstemming met de aangegane verbintenissen.

Het idee van een telefonische klachtenlijn, zoals geopperd door mevrouw Parmentier, is interessant. Dit zou echter een drastische verhoging van het aantal personeelsleden van de cel vereisen.

La proposition de résolution formule des demandes qui semblent évidentes, face à des problèmes admis par tous. Mme Austraet aurait donc espéré qu'elle reçoive un autre accueil.

M. Gaëtan Van Goidsenhoven partage cette déception. On fait ce qu'on peut, mais pas ce qu'on doit. Les espoirs suscités à l'aube de la législature, par l'annonce d'une plus grande ampleur à accorder à cette politique, n'ont toujours pas été assouvis. Beaucoup de cas de maltraitance passent donc inaperçus. Nous passons à côté des objectifs attendus et nous ne disposons toujours pas d'outils efficaces. Cette matière et cette cellule administrative restent des parents pauvres au sein de notre Région.

III. Discussion des considérants et des tirets du dispositif

Les considérants et les tirets du dispositif ne suscitent aucun commentaire.

IV. Vote sur l'ensemble de la proposition de résolution

La proposition de résolution, dans son ensemble, est rejetée par 8 voix contre 3 et 3 abstentions.

- *Confiance est faite au rapporteur pour la rédaction du rapport.*

Le Rapporteur

Martin CASIER

Le Président

Tristan ROBERTI

Het voorstel van resolutie formuleert eisen die voor de hand lijken te liggen, tegenover problemen waarover iedereen het eens is. Mevrouw Austraet had dus gehoopt op een beter onthaal.

De heer Gaëtan Van Goidsenhoven deelt deze teleurstelling. We doen wat we kunnen, maar niet wat we moeten doen. De hoop die bij het begin van de zittingsperiode gekoesterd werd door de aankondiging van een ruimer toepassingsgebied voor dit beleid, is nog steeds niet uitgekomen. Als gevolg daarvan blijven veel gevallen van mishandeling onopgemerkt. We missen de verwachte doelstellingen en we beschikken nog steeds niet over doeltreffende instrumenten. Dit onderwerp en deze administratieve cel blijven stiefmoederlijk behandeld in ons Gewest.

III. Bespreking van de consideransen en de streepjes van het verzoekend gedeelte

De consideransen en de streepjes van het verzoekende gedeelte lokken geen commentaar uit.

IV. Stemming over het geheel van het voorstel van resolutie

Het voorstel van resolutie wordt, in zijn geheel, verworpen met 8 stemmen tegen 3, bij 3 onthoudingen.

- *Vertrouwen wordt geschonken aan de rapporteur voor het opstellen van het verslag.*

De Rapporteur

Martin CASIER

De Voorzitter

Tristan ROBERTI